

קונטרס

בְּרַגְעַ הָאֶחָד

יְחִזֵּק וְעוֹדֵד אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם פְּנִים
וְאִפְּסוּ מִכָּל מוֹהַ שְׂעוּבֵר עָלָיו, וְיִגְלֶה לוֹ עֲצוֹת נִפְלְאוֹת אֵיךְ
לְהִתְחַזֵּק בְּעֵתִים הַלְלוּ, שֶׁהָעוֹלָם מְלֵא פְּחָדִים גְּדוֹלִים.

אֲשֶׁר כָּתַב

כְּבוֹד קִדְשֵׁת הַרְבֵּה הַצַּדִּיק מוֹהֲרָא "שׁוֹ"צ"

בְּעַל מַחְבֵּר

סֵפֶר "שִׁפְתַּי הִנְחַל" - פְּרוֹשׁ וּבִאֵוֶר עַל כָּל הַסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא "לְקוֹשֵׁי-מוֹהֲרָא",
וְסִפְרֵי שׁו"ת "אֲשֶׁר בִּנְחַל", וְעוֹד סִפְרִים רַבִּים וְנִכְבְּדִים, הַבְּנוּיִם וְנִמְסָדִים עַל-פִּי
דְּבָרֵי רַבֵּינוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹרֶן הַגָּנוֹז וְהַצֶּפּוֹן, בְּרִצְיָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אִדוּנְגוּ
מִזְרַנְי וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נְחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וְעַל-פִּי דְּבָרֵי תַלְמִידוֹ, מִזְרַנְי הַנְּאוּן הַקְּדוֹשׁ, אֹרֶן נִפְלֵא, אֲשֶׁר כָּל רֹז לֹא אָנִיס לִיהִ

רַבִּי נְתָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

הוֹבֵא לְדַפּוּס ע"י הַסִּידֵי בְּרֶסְלֵב עִירֵי"ק וְרוֹשְׁלִים תַּנְכִּי"א

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishan Way,
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewald LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

יוזשלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די
הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיווק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

נדפסע ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

קוֹנְטֵרַס

בְּרִגַע הָאַחֲרוֹן

עם ישראל נמצאים עכשוו "ברגע האחרון" של הגלות, ולכן עלינו להתכונן לגאולה. רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ז'): כל הגלות זה רק מחמת חסרון אמונה. אם אדם היה מאמין בהקדוש-ברוך-הוא, שהוא יתברך מלא כל הארץ כבודו, וממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוף כל עלמין, בכלל לא היה שייך גלות. כי הגלות זה רק מצד הגוף, פי הנשמה אף פעם לא הלכה בגלות, נשמות ישראל הם חלק אלוך ממעל ממש, עצם אלקות. ולכן מה שהלך בגלות זה רק הגוף, ונתקיים (תהלים קו, לה): "ויתעברו בגוים וילמדו מעשיהם". וזה עקר הצרה, כמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רנ): מה שעם ישראל מרגישים את הצער ונמצאים בגלות, מפני שהם

מערכים בין אמות העולם, וחושבים שהכל טבע, מקרה ומזל, וכל אשר עובר על בני-אדם זה רק מחמת שעשו שטיות, וכאלו זה היה תלוי בידם מה יקרה ואיך יארע. ולכן אדם נשבר, ושואל את עצמו: "איך עשיתי טעות כזו?! ואיך הגעתי למשגה כזה?! ולמה הלכתי בדרך זו שנפלתי ונשלכתי בה, הלא היה לי ללכת בדרך אחרת" וכו' וכו'. ואינו קולט, שאין בלעדיו יתברך כלל, דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון. ואומרים חכמינו הקדושים (חלין ז): אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, אלא אם פן מכריזין עליו מלמעלה; כל דבר קטן שקורה בזה העולם, אפלו נקיפת אצבע קטנה, זה נעשה מלמעלה. מכל שכן וכל שכן שאנו רואים דברים נוראים ומזעזעים מאד, שקורים מלמעלה, בודאי זה נעשה ממנו יתברך. ומה שאדם מרגיש את הצרות והיסורים, זה רק מחמת שנפל תחת המקום ותחת הזמן. אבל אם אדם ממשיך על עצמו השגחה ממנו יתברך, אז אין גלות. וכמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק ב', סימן נו): כשיש לאדם לב, אין שך אצלו מקום כלל, כי אדרבה הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו;

הקדוש-ברוך-הוא נמצא ואין בלעדיו נמצא, ומלא כל העולם כבודו; אדם רואה שאינו מצליח באיזה מקום, אזי חושב שיעבר מקום, ואולי שם יצליח, ועובר למקום אחר ואינו מצליח גם שם וכו', וכך הולך נע ונד ואינו מוצא מקומו, אשר זו הגלות שלו, וזה מחמת שאין לו אמונה, כי אם היתה לאדם אמונה, היה מוצא מקומו בכל מקום.

ולכן עלינו עתה לקחת את עצמנו בתוף האמונה הקדושה, ולדעת שכל הקורה עמנו — בין בגשמי ובין ברוחני זה ממנו יתברך. וכך העובר עלינו יש בזה פונה עמקה, שהקדוש-ברוך-הוא רוצה שנתחזר בתשובה שלמה. חכמינו הקדושים אומרים (מנחות נג.): מה זית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי פתית, כך ישראל אינם חוזרים למוטב, אלא על-ידי יסורים. אדם שוכח מהקדוש-ברוך-הוא, ונדמה לו שהכל טבע, מקרה ומזל, ומפחד מרשעים ומאמות העולם, ושוכח שהנה הוא נמצא "ברגוע האחרון" להגאל. והקדוש-ברוך-הוא נותן לו מכות, כדי שיתעורר מהשנה העמקה שישן בה, שיתעורר מהעצלות והעצבות שלו, ויחזר בתשובה שלמה. ולכן אומרים חכמינו

הקדושים (בראשית רבה, פרשה ט', סימן ח'): "טוב מאד" — זו מדת היסורים, שעל ידה הבריות באים לחיי העולם הבא. רואים בני-אדם שיש להם טענות על הקדוש-ברוך-הוא — "למה מגיע לי יסורים, למה באו לי ענשים קשים ומרים כאלו", אף מי שואל כך? מי שהוא חסר דעת, כי אם היתה לאדם אמונה פשוטה בו יתברך, שדבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, לא היה שואל שאלות כאלו, אלא היה יודע, שכל מה שנעשה לו, זה מחמת שמנענעים אותו, ואם רק יציר בדעתו, שכל העולם כלו זה אור אין סוף ברוך הוא, ומה שעליו לעשות — רק לפתח את הפה ולדבר אליו יתברך, אזי כבר נמצא אצלו יתברך. שכל זה ענין תפלה והתבודדות, אשר אמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כה): ההתבודדות היא מעלה עליונה מהכל, דהינו שאדם ירגיל עצמו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא בשפת האם שלו, כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, ועל-ידי-זה בונה לעצמו את האמונה, לידע שזה "הרגע האחרון" לפני הגאולה. אבל יען שאדם חוטא, אומר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות אמונה, סימן כב): הפשע של האדם, מכניס

כפירה באדם; אזי נדמה לו כאלו הקדוש-ברוך-
 הוא עזב את העולם, והפל מתנהג לבד, ואבד
 מנוס ותקוה ממנו, בשעה שחכמינו הקדושים
 אומרים (תנחומא וירא א'): אמר להם הקדוש-ברוך-
 הוא לישראל, הווי זהירים בתפלה, שאין מדה
 אחרת יפה הימנה, והיא גדולה מכל הקרבנות,
 ואפלו אין אדם כדאי לענות בתפלתו ולעשות חסד
 עמו, כיון שמרבה בתחנונים, אני עושה חסד עמו.
 וזו העצה — רק לבקש את הקדוש-ברוך-הוא:
 "רבונו של עולם, תפקח עיני ולבבי, שאזכה
 לראותך ולהרגיש אותך שאתה נמצא ואין בלעדך
 נמצא, ואהיה רגיל תמיד לדבר אליך, עד שאזכה
 להוריד את כל הלבושים והכסויים, העלמות
 וההסתרות שמעלימים ומכסים אותך ממני, שאני
 חושב, שיש פה טבע, מקרה ומזל, בשעה שהכל
 זה אלקות ואלקות זה הכל, וזכני להיות נכלל בך,
 ועל-ידי-זה אזכה להיות תמיד בשמחה עצומה,
 ולהשתעשע בשעשוע דמלפא, ולהנות מזיו
 השכינה מעתה ועד עולם". וכך צריך אדם לדבר
 אל הקדוש-ברוך-הוא מדי פעם בפעם, וזה בונה
 לו את האמונה הקדושה. כי בשעה שאדם בא
 אליו יתברך ומספר לפניו כל העובר עליו

בתמימות ובפשיטות, בלי שום חכמות ושכל כָּלֵל, על-ידי-זה ממשיך על עצמו נעם ערבות זיו השכינה, והוא שמח בשמחה עצומה. פי למה אדם שרוי בעצבות ובמרה שחרה ובדפאון? פי נדמה לו, שזה הרגע האחרון שלו, ואבד מנוס ותקנה ממנו, וכבר איננו שנה מאומה, וכבר לא יראה אף פעם אור בקצה המנהרה, וזה מה שהורס אותו. ולהפך — אם היה אדם יודע, שזה המצב שאליו נקלעתי, שאני מלא חובות ויסורים, והרשעים רוצים רק לתפס אותי, ולהכניסני בפח ובמלכדת, אבל זה "הרגע האחרון" של הצרות שלי, כי הנה אני כבר יכול לצאת — אם רק אתחיל לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, ולהאמין שהכל זה בהשגחה, אז אהיה שמח. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (תנחומא תוריע ה'): אמר הקדוש-ברוך-הוא, אם אתם משמרים את המצוות ותשמחו בהם, אני מוסיף לכם שמחה. מה השם יתברך מבקש אותנו? שנקיים את רצונו. הקדוש-ברוך-הוא נתן לנו תרנגול מצוות: רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, ושבע מצוות דרבנן, אשר ביחד הם כת"ר. ולכן אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ר'), שכל יהודי הוא אבן יקרה בכתר המלך, ולכן צריכים

לחפש את הטוב אצל כל יהודי. כלנו היינו בהר סיני, וכל הנשמות שלנו שמעו את קול התורה, ואומרים חכמינו הקדושים (גדה ל:): כיון שיוצא התינוק לאויר העולם, בא מלאך וסוטר על פיו ושוכח הכל. אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן כו): משה רבנו נמצא אצל כל יהודי בכל אבר ואבר, ומחזק ומעודד אותו: תקים בי את המצוות. וכמאמר ז"ל (תנחומא פי תצא ב'): רמ"ח מצוות עשה יש בתורה כמנין איבריו של האדם, ובכל יום יום צועקים על האדם: עשה אותנו שתתקיה בזכותנו ותאריך ימים; ואומרים חכמינו הקדושים (ברכות נז): אפלו הריקנין שבו מלאים מצוות כרמון; כל יהודי אף שנדמה שהוא הכי רחוק — הוא מלא מצוות, ואיננו קולטים, שאנו הכי מאשרים שזכינו להברא מזרע ישראל, ולמה אנו כל-כף שבורים ורצוצים? אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן י'): מה שבני-אדם רחוקים מהקדוש-ברוך-הוא, מפני שאין להם ישוב הדעת, ולמה אינם ביישוב הדעת? כי אינם בשמחה, כי אם היה אדם בשמחה, היה מישב את דעתו, מה לי להיות בעצבות? ! ערם יצאתי מבטן אמי וערם אכנס לבטן האדמה. התם הקדוש היה רגיל לומר

(ספורי־מעשיות, מעשה ט'): לָמָּה לִי לְהִסְתַּכֵּל עַל
 אַחֲרִים? ! מַה הַפְּסֻדָּתִי? ! כִּמָּה אָנִי מְרוּיחַ מִיָּד
 לֵיד? ! רַבְּנוּ ו'ל אֹמֵר (לקוטי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן
 נה): רוּחַ הָעוֹלָם הַזֶּה אֵין לְשַׁעַר, הֵינּוּ מַה שְּׂאָדָם
 יְכוּל לְהַרְוִיחַ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאִינוּ צָרִיף לְהַשְׁקִיעַ
 מְאוּמָּה; כִּי בְּדַרְךָ כָּל בְּגִשְׁמִיּוֹת, כְּשֹׂאָדָם פּוֹתַח
 עֶסֶק, עֲלָיו לְהַשְׁקִיעַ תְּכַף־וּמִיָּד כֶּסֶף, לְשֹׁכֵר חֲנוּת,
 וְאַחֲרֵיכֵן לְתַקֵּן אוֹתָהּ וּלְסַדְּרָהּ, לְהַבִּיא סְחוּרָה
 וּפּוֹעֲלִים, וּלְהַמְתִּין לְלִקְוֹחוֹת, וְעַל סֶפֶק סֶפֶקָא שֶׁל
 רוּחַ — מְשַׁקִּיעַ הוּן תּוֹעֲפוֹת, וּמַה יַעֲשֶׂה אִם לֹא
 יִצְלִיחַ — אֲזַי הַפְּסִיד הַכֹּל. וְהֵנָּה בְּרוּחָנִיּוֹת יְהוּדֵי
 אִינוּ צָרִיף לְהַשְׁקִיעַ מְאוּמָּה, רַק פּוֹקַח אֶת הָעֵינִים
 בְּבִקְרָה, וּמִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם, שְׂאוֹמֵר רַבְּנוּ ו'ל
 (לקוטי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קמט), שְׁבִבְקָר טוֹב
 לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם, כִּי מִמְּשִׁיף עַל עֲצָמוֹ אוֹר וְזִיו
 עֲרֹבוֹת וּנְעִימוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, יִרְאֵת שָׁמַיִם
 גְּדוּלָּה. וְלָכֵן אֹמֵר הַנְּבִיא (ישעיה מ, כו): "שְׂאוּ
 מְרוֹם עֵינֵיכֶם, וּרְאוּ מִי בָּרָא אֱלֹהִים" — זֶה הִיְסוּד;
 וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ו'ל (לקוטי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נד), שְׁכַף
 מִנְּהַג יִרְאֵי ה', תְּכַף־וּמִיָּד כְּשִׁמְתְּעוֹרְרִים מִהַשְׁנָה,
 כְּכֹר חוֹשְׁבִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. הַמְחַשְׁבָּה הָרֵאשׁוֹנָה
 שֶׁל הָאָדָם צְרִיכָה לְהִיּוֹת — הֵנָּה הַקְּדוּשָׁת־בְּרוּךְ־

הוא נמצא פה אתי, עמי ואצלי, ותכף-וימיד צריכה להכנס בו שמחה עצומה: "ברוך השם, זכיתי להברא מזרע ישראל, מה הייתי עושה אם הייתי נברא גוי ארור טמא, הלא הייתי צריך שתהיה לי זכות לדעת שאני ערל טמא, כדי שאזכה להתגורר, וכולי האי ואולי, והנה זכיתי להברא מזרע ישראל, ויש לי ברכה שאני מברך בשמחה עצומה: 'שלא עשני גוי'", זו השמחה הכי גדולה. ולכן אם אדם שמח שנברא מזרע ישראל, אזי זוכה לישוב הדעת. חכמינו הקדושים אומרים: בני ישראל נצטוו על רמ"ח מצוות עשה כנגד האיברים, כל אבר אומר לאדם: בבקשה ממך עשה בי מצוה זו, איזו זכות יש לנו, שכל אבר ואבר צועק לנו: תעשה בנו את המצוה. ולכן "ברגוע האחרון" שאדם חושב, שהנה אבד מנוס ותקוה ממני, ואיני שונה מאומה, למה תאמר כן?! ישתבח שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שאתה יכול לקיים את רצונו יתברך. ואומרים חכמינו הקדושים (קדושין לט:): ישב ולא עבר עברה — נותנים לו שָׁכַר כְּעוֹשֵׂה מִצְוָה. אדם אינו עושה דבר, אין בו שום מצוה, אבל אינו עושה עברה, זה כבר כמו שעשה מצוה. ולכן אומרים חכמינו

הקדושים: שלש מאות ששים וחמש מצוות לא תעשה ישנן, כנגד שלש מאות ששים וחמשה ימות החמה, שכל יום ויום צועק לאדם אל תעשה בי רע. אם אדם אינו עושה מאומה, אך אינו עושה רע: אינו גונב וגוזל, אינו עושה עולות לזולת, ואינו עובר על רצונו ותברך, זה בעצמו השמחה הקי גדולה.

ולכן פשאדם נמצא במצב של דפאון ויאוש, וחושב שהנה הגיע "הרגה האחרון" של חיי, אין לי כבר מה לעשות, תזכר שדיקא פשנכנסה בך מחשבה זו, "ברגה האחרון" אפה יכול להפך הכל לשמחה. ותהלה לאל, יש בכל יהודי מצוות: ציצית, תפלין, מזוזה, שבת, טהרת המשפחה, כשרות המאכלים, אשר עם כל מצוה ומצוה יכולים לרקד כל היום, איך שהוא — יש בי מצוות, ואני עושה רצונו ותברך. ומה שאני עצוב — מפני שהסמ"ך-מ"ם מכניס בי יאוש ודפאון, ואומר לי: "הנה 'הרגה האחרון' שלך, זהו זה, כבר לא תראה אור בקצה המנהרה. תשפח מלראות עוד פעם אור וישועה". ועל זה אנחנו צריכים רחמים עליונים ועצומים, שגבוא לשמחה

עצומה ולגרוש את העצבות והמרירות והדפאון, שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כד): מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, ולהרחיק ממנו העצבות בכל הפחות שבעולם. פי טבע האדם שנמשך אחר עצבות ועצלות, וגם חכמי הרופאים אומרים, שמה שאדם נחלה, אין זאת אלא מחמת עצבות ועצלות. ישנם חולים החושבים שזהו הרגע האחרון שלהם, אך אם יכריחו עצמם להיות בשמחה — שום דבר לא ישבר אותם. אם אדם חזק באמונה, יודע שהקדוש-ברוך-הוא פה, ואין בלעדיו יתברך, ומדבר אליו, והוא שמח בשמחה אין סופית, אין מעלה גדולה מזו. ולכן אומר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות שמחה, חלק ב', סימן א'): מי ששמח תמיד — מצליח. כל כשלונותיו של האדם הם רק מחמת שהוא בעצבות ומרירות ודפאון, והוא מלא עצבים, אבל אם אדם שמח, אינו מפחד משום דבר, כי נכנס בו בטחון עצמי, יודע — אפלו שאני נמצא "ברגע האחרון", אני יכול לתקן הכל. וכמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן קיב): אם אתה מאמין שיכולים לקלקל, תאמין שיכולים לתקן; ולכן כל אחד מאתנו צריך להתחיל התחלה חדשה, ולהיות בשמחה, ולא

לדחוק את השמחה מיום ליום ומרגע לרגע, אלא הגעת ל"רגע האחרון" שנדמה לך, שאבדת תקנה, תדע לך, שדיקא ברגע זה אתה יכול להתהפך מהפך להפך, ולהשיג השגות עליונות ביותר, פמוכא בזהר (חלק א' קטט), בשעתא חדא וברגעא חדא האדם יכול לחזור בתשובה, ועל-ידי-זה יתקרב אליו יתברך, ויהיה בשמחה עצומה. ברגע אחד אדם יכול להגיע למעלות הגבוהות ביותר, פי אצלו יתברך יש רק שמחה, כמו שפכתוב (דברי-הימים-א' טז, כז): "עז וחדנה במקומו"; ולכן כשאדם שמח הוא נמצא אצלו יתברך.

ואיך זוכים להיות בשמחה? אומר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות שמחה, סימן טו): כשמשמח את הצדיק, תוכל לעבד את השם יתברך בשמחה. הצדיק דבוק באין סוף ברוך הוא, השכינה שורה בו בקביעות, והוא מקרב את כלל נשמות ישראל אליו יתברך, ומגלה להם איך שגם הם יכולים להתקרב לבוראם, אבל על הצדיק הזה שהוא כלול מכלל נשמות ישראל, הסמ"ך-מ"ם בעצמו קם, ורוצה לבלעו ולהרס אותו לגמרי. הצדיק מגלה את הקדוש-ברוך-הוא, והסמ"ך-מ"ם זה

לַעֲמַת זֶה מַעֲלִים וּמְסַתִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִכֵּן שׁוֹנֵא הַסֵּמ"ךְ-מ"ם אֶת הַצְּדִיק. וּכְמוֹ שֶׁסִּפֵּר רַבְּנּוּ ו"ל (סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֵׂה ז'), שֶׁקָּדַם שְׁיַרְדָּה נִשְׁמַת הַצְּדִיק לְזֶה הָעוֹלָם, הַסֵּמ"ךְ-מ"ם עָשָׂה רַעַשׁ גָּדוֹל, וְאָמַר: אִם הַנִּשְׁמָה הַזֹּאת תִּרְדַּ בְּעוֹלָם, אֵין לִי כִּכָּר מֵה לַעֲשׂוֹת; כִּי יוֹדַע, שֶׁהַצְּדִיק יִגְלֶה אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיַּחֲזֵק וַיַּעֲוֹד אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וַיִּכְנִס בָּהֶם תְּקוּנָה וְשִׁמְחָה, וּמִמֵּילָא אֵין לוֹ כִּכָּר מֵה לַעֲשׂוֹת; כִּי כָל עֲגִינַת הַסֵּמ"ךְ-מ"ם לְהַכְנִיס מַחֲלָקֶת וּפְרוּדִים בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלִגְרַם קְטָטוֹת וּפְלוּגִים וּשְׁנֵאת חֲנָם, לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֲמַתַּת מַצִּיאֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ. כִּי הַסֵּמ"ךְ-מ"ם כּוֹפֵר בְּעֵקֶר, וְהוּא לֵץ גָּדוֹל, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה כֹז, סִימָן ו'): "לֵץ תִּפְּה" — זֶה עֲמֵלֵק. הַסֵּמ"ךְ-מ"ם הוּא שָׂרוּ שֶׁל עֲשׂוֹ, וַיַּמְעִשׂוּ יוֹצֵא עֲמֵלֵק. וְלִכֵּן אוֹמֵר רַבְּנּוּ ו"ל (סְפֵר־הַמִּדּוֹת, אוֹת שִׁמְחָה, סִימָן טז): מִי שֶׁמִּפְרָסֵם אֶת הַצְּדִיק, זוֹכֶה לְשִׁמְחָה; אִם הִיָּה לָנוּ שֶׁכָּל, הִיִּינוּ מִפְרָסְמִים אֶת הַצְּדִיק לְכֻלָּם, וְעַל-יַדֵּי-זֶה הִיָּתָה נִכְנָסֶת בְּנוֹ שִׁמְחָה עֲצוּמָה. וְלִכֵּן אוֹמֵר רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן, חֵלֶק א', סִימָן כט): מִי שֶׁמְדַבֵּר תָּמִיד מִשְׁבַּח הַצְּדִיקִים, זוֹכֶה שֶׁהַדְּבוּר שֶׁלוֹ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, כִּי בְּגִי-אָדָם שְׁבוּרִים וְרוֹצִים, וְרוֹצִים רַק

לְשִׁמְעַ אֶת הַטּוֹב, כִּי טוֹב הַכֹּל חֲפָצִים לְשִׁמְעַ, אִף
 אַחַד אֵינוֹ מְעַנֵּן שִׁישְׁבְּרוּ אוֹתוֹ, אִישׁ אֵינוֹ מְעַנֵּן
 שִׁיכְנִיסוּ בּוֹ עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת, וַיֹּאמְרוּ לוֹ: "אֲתָה
 כָּבֵר אָבוֹד, וְנִמְצָא 'בְּרַגְעַ הָאֲחֵרוֹן' שֶׁל חַיִּיד".
 וְהִצְדִּיק בָּא וּמְהַפֵּךְ: "כֵּן, כֵּן, אֲתָה 'בְּרַגְעַ הָאֲחֵרוֹן'
 שֶׁל גְּלוּתְךָ, אִם אֲתָה רַק תִּצְיֵת לְקוּלִי, כָּבֵר תִּזְכֶּה
 לְהַפְלִיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתוּכַל לְדַבֵּר אֵלָיו
 יִתְבָּרֵךְ". וְלִכֵּן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (תַּנְחומָא
 שְׁמִינֵי ב'): אֵין הַשְּׂמִיחָה מִמְתַּנֵּת לְאָדָם, לֹא כֹל מִי
 שֶׁשְּׂמֵחַ הַיּוֹם שְׂמֵחַ לְמָחָר; וְלִכֵּן אָסוּר לָנוּ לְדַחוֹת
 אֶת הַשְּׂמִיחָה מִרְגַע לְרַגַע וּמִשְׁעָה לְשְׁעָה, וּמִכָּל שְׂפָן
 מִיּוֹם נְיוֹם, וּמִכָּל שְׂפָן וְכָל שְׂפָן מִשְׁבוּעַ לְשְׁבוּעַ,
 אֲלֵא צְרִיד כָּבֵר "בְּרַגְעַ הָאֲחֵרוֹן", שְׁנִדְמָה לָךְ שְׁנָה
 סוּף וְקֵץ שֶׁל חַיִּיד, לְחִזּוֹק עֲצָמְךָ עִם הַמְצוֹת
 וְהַנְקֻדוֹת הַטּוֹבוֹת שִׁישׁ בָּךְ, וְכֵן אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל
 (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן רפב), שְׁצַרִּיכִים לְדוֹן
 עֲצָמוֹ לְכַף זְכוּת, כִּי אֵין זוֹ עֲצָה לְהַפִּיל עֲצָמוֹ; יֵשׁ
 בְּנֵי-אָדָם הַהוֹלְכִים מְמַרְמְרִים, בְּיֹאוֹשׁ וּבְדַפְאוֹן,
 וְחוֹשְׁבִים: "מִמְּנֵי לֹא יֵצֵא מְאוּמָה, אֲנִי נִמְצָא
 'בְּרַגְעַ הָאֲחֵרוֹן', וְאֲנִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת קֵץ לְחַיִּי,
 וְלֵאבֹד עֲצָמִי לְדַעַת", כְּאֵלוֹ שֶׁם בְּקָבֵר יִהְיֶה לָהֶם
 מְנוּחָה, אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן פד), הֵלֵא

הַתָּנָא הִקְדוּשׁ אֹמֵר (אָבוֹת, פֶּרֶק ד') : וְאֵל תֹּאמֶר, כִּי
הַשְּׂאוֹל בֵּית מְנוּס לָךְ. בְּזַה הָעוֹלָם, אִם אָדָם מִקְבֵּל
דְּקִירָה אוֹ נְשִׁיכָה מִיַּתוּשׁ אוֹ זָבוּב וְכַדוּמָה, הוּא
כְּל־כֶּף עֶסוּק וְטְרוּד, שְׂאֵינְנוּ שָׁם לֵב לְזַה כְּלָל, אֲבָל
בְּקָבֵר אֵין יְכוּלִים לְזוּז, וְשׁוֹמְעִים כָּל רְחִישָׁה שֶׁל
כָּל תּוֹלְעַת, שֶׁל כָּל עֶכְבָּר שְׂדֵה, שֶׁל כָּל עֶקְרֵב
וְנִחָשׁ. וְאֵיךְ תֹּאמֶר : "אֲנִי רוֹצֵה לְאַבֵּד עֲצָמֵי לְדַעַת,
כִּי אֲנִי נִמְצָא בְּרַגְעַ הָאֲחֵרוֹן", וְאֵין לִי שׁוּם תִּקְוָה,
וְהַשְּׂאוֹל בֵּית לִי", הֲלֹא שָׁם לֹא תִהְיֶה לָךְ מְנוּחָה
כְּלָל וְכָלָל. אֲבָל אִם תִּהְיֶה שְׂמֵחַ, וְתִדְבֵּר אֶל
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, תִּמְשִׁיךְ עַל עֲצָמֶיךָ בְּטַחוּן
עֲצָמֵי, וְתִהְיֶה הַמְּאֹשֵׁר בְּיוֹתֵר בְּחַיִּים. וְאֹמֵר רַבְּנֵי
ו"ל (סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּפִלָּה, סִימָן ע') : עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה
תָּבוֹא תְּפִלָּתְךָ בְּהִיכַל-מֶלֶךְ ; אִם רַק תִּהְיֶה בְּשְׂמֻחָה,
תְּפִלוֹתֶיךָ יִכְנסוּ לַפְּנֵי וְלַפְּנִים בְּהִיכַל מֶלֶךְ מְלָכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְכֵן אֹמֵר רַבְּנֵי ו"ל
(סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּפִלָּה, סִימָן פּא) : תְּפִלָּה שְׂהִיא
בְּשְׂמֻחָה, הִיא עֲרֵבָה וּמְתַקָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ ;
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב מְאֹד כְּשִׂיהוּדֵי בְּשְׂמֻחָה,
וּמְתַפְּלֵל אֵלָיו בְּשְׂמֻחָה. וְכֵף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב תִּהְיֶים ק') : בְּשַׁעַה שְׂאָדָם
מִתְּפַלֵּל לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, יֵהָא לְבוֹ שְׂמֵחַ,

שנאמר (תהלים ק): "עבדו את ה' ה' בְּשִׂמְחָה"; ולכן דיקא פְּשִׁמְגִיעִים לְאָדָם מִצְבִּים כְּאֵלוֹ, שְׂנֹדְמָה לוֹ: "הִנֵּה 'הַרְגַע הָאֲחֵרֹן', אָנִי אָבוּד, אֵין לִי שְׁלוֹם-בַּיִת, אֵין לִי פְרָנְסָה, אֵין לִי נַחַת מִיִּלְדִים, אָנִי שְׁבוּר, שׁוֹנְאֵי רוּצִים לְבַלְעֲנִי, פָּרְשׁוּ מִלְכַּדְת לְהַפִּילְנִי", בוּ בְרַגַע שְׂנֹדְמָה לוֹ, שְׁזָה "הַרְגַע אֲחֵרֹן", עָלְיוֹ לְזָכֹר, שְׂבָאָמַת הוּא נִמְצָא "בְּרַגַע הָאֲחֵרֹן" שֶׁל הַגְּלוּת, וְהוּא יְכוּל כְּבָר לְצַאֲת, וְלִרְאוֹת בְּמוֹ עֵינָיו גְּלוֹי שְׂכִינָה, שְׁזוֹ הַגְּאֻלָּה.

ולכן עלינו לקבל עצמנו קבלה חזקה, שהנה מעכשו אנו מתחילים רק לשמח, ולא לפחד משום בריה שבעולם, ולקיים מצוותיו יתברך, אשר אומרים חכמינו הקדושים (ניקרא רבה, פרשה לז, סימן ח'): למדתך תורה דרך ארץ, שפשיהא עושה אדם מצוה, יהא עושה אותה בלב שמח; הלא אנו מלאי מצוות, למה לא נעשה אותן בשמחה?! הלא כפשיהודי יוצא מביתו, והולך לכוון בית-הפנסת, מלויים אותו רבבות מלאכי השרת מימינו ומשמאלו, ואם הייתה רשות לעין לראות, איך מלאכי מעלה סובבים אותו, מפני שהיא צועד לביתו של הקדוש-ברוך-הוא להתפלל, אשר זו

תהלוכה שלמה עם רבבות רבבות מלאכים, האומרים: "אשרי הבן ההולך לבית-המלך, אשרי לו בעולם הזה, ואשרי לו בעולם הבא!" אדם הגה רוקד כל הדרך. אבל מרב עוונות — הלב מטמטם, המלח חשוף, העינים ערות, ואינן רואות מאומה, והאזנים חרשות לשמע את הכרוזין. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (מדרש תהלים קמו): אין לה צער כצער ערוץ עינים, שאדם אינו רואה את הקדוש-ברוך-הוא, אינו שומע את הקדוש-ברוך-הוא, אינו מרגיש את הקדוש-ברוך-הוא, אינו רואה אף מלאכי מעלה הולכים אתו ומסבבים אותו בתהלוכה שלמה. ומכל שכן כשזוכה להלביש עצמו בטלית ותפלין, מלאכי מעלה מקנאים בו מאד, שזוכה להלביש עצמו בכגד המלך — ציצית, ומתעטר בכתר המלך — התפלין. וכן מתחיל לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, ומכל דבור ודבור נבראים מלאכים, ואומרים חכמינו הקדושים (שמות רבה, פרשה לב, סימן ו'): עושה אדם מצוה אחת — נותן לו הקדוש-ברוך-הוא מלאך אחד, עושה שתי מצוות — נותן לו הקדוש-ברוך-הוא שני מלאכים, עושה הרבה מצוות — נותן לו הקדוש-ברוך-הוא חצי מחנהו;

למה אנחנו בעצבות וכדפאון? פי אין לנו אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, אם היתה לנו אמונה בבורא יתברך שמו, תמיד היינו שמחים ועליזים, והשם יתברך היה מוחל לנו על כל העוונות, כמו שפכתוב (תהלים קד, לה): "יתמו חטאים מן הרשעים, אנכי אשמח בהוי"ה", ברגע שאדם שמח בה', מיד פלים כל החטאים וכו'. אף אדם בטבעו נכנס ללחץ, ורואה שחור ומתפחד מאד מאד, וקשה לו להיות בשמחה. אבל אם היה יודע, שבו ברגע שפלנו אומרים: "הגענו לרגע האחרון", ואין כבר מה לעשות", הנה עכשו דיקא, כשאנו רואים שאפסה תקנה ואבד מנוס, העצה — לפתח את הפה ולדבר אל הקדוש-ברוך-הוא בשפת האם, ולבקש — שנוזכה לראות במו עינינו בגלוי שכינה. וכל זה זוכים — כשמגלים ומפרסמים את הצדיק בכל העולם כלו, אשר זו המצוה הכי גדולה, פי אם אני זכיתי להתקרב אל הצדיק האמת, שפותח לי את הלב, שלבי יבער אל הקדוש-ברוך-הוא, למה שלא אגלה את זאת לשני?! הלא כבר נאמר (משלי ג, כז): "אל תמנע טוב מבעליו".

ולכן זו צריכה להיות עכשוו כל עבודתנו — לשמח את עצמנו, לשמח את האשה, שאומרים חכמינו הקדושים (ראש השנה ו:): אשה — בעלה משמחה. לשמח את הילדים, ולדבר רק דבורים טובים זה עם זה, לחזק ולעודד ולשמח את כל בן ישראל, ולחזק את עם ישראל, אשר זו המצוה הגדולה ביותר, כי עם ישראל עוברים עכשו משברים וגלים ופחדים, ומי שאין לו אמונה, נדמה לו שזה סוף העולם. ובאמת אומרים חכמינו הקדושים (פסחים פה:): אפלו מחצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים; אם בכל המלחמות שהיו ועברו על עם ישראל היה צדיק שמגלה לכלם: "מה אתם פוחדים, למה לכם לרעד ולזחל, תתחילו לדבר עם הקדוש-ברוך-הוא בשפת האם שלכם, שתהיה לכם התבודדות", אז מה אכפת לנו מה יהיה אתנו?! אנו הולכים אל הקדוש-ברוך-הוא, איננו צריכים דבר, איננו פוחדים מאף אחד — אלא מהקדוש-ברוך-הוא! וזה מה שדוד המלך אומר (תהלים כג, ד): "גם פי אלף בגיא צלמות לא אירא רע, כי אתה עמדי". את"ה אותיות: א'ת'ה' — הא"ב כלול מא' עד ת', וכן ה' — חמשה מוצאות הפה, ולכן מה לי

לפחד? יש לי את הקדוש-ברוך-הוא! אני אם היו מגלים לעם ישראל את ענין תפלה והתבודדות, אין מה לפחד, כי כל העולם פלו רק דמיון אחד גדול, שמעלים ומסתיר את הבורא ותברך שמו.

לכן באו נקבל על עצמנו לחזק ולעודד את נשמות ישראל, שדבר זה כל-כך חשוב בעיניו ותברך, כי כך אמר הקדוש-ברוך-הוא למשה: כל מה שאתה יכול לשבח את ישראל שבת, לגדלם ולפאנם (ויקרא רבה, פרשה ב', סימן ה'); צריכים לחזק ולעודד ולשמח את נשמות ישראל, אף אחד אינו מענין לשמע רע, כל אחד רוצה לשמע רק טוב. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), אשר לכן לא כל אחד יכול להוכיח, אף שתוכחה היא מצוה גדולה מאד, מצות עשה של (ויקרא יט, יז): "הוכח תוכיח", עם כל זאת צריך אדם לדעת, שלא כל אחד יכול להוכיח. ועל-כך התוכחה שעלינו להוכיח זה את זה, הינו להיות רק בשמחה, לעודד ולשמח את נשמות ישראל, ולהחזיר בהם אהבה ואחדות, וזו השלמות — שנחיה בשלום ובאחווה, ונעזר זה לזה. כי כך אומרים חכמינו הקדושים (עקצין פרק ג'): לא מצא

הקדוש-ברוך-הוא כלי המחזיק ברכה לישראל
אלא השלום; וככל שאדם בשלום עם הזולת, הוא
מוריד את השכינה בעולם.

אף מה עושה הסמ"ך-מ"ם? 'הפרד ומשל',
וזה כל כחו — להפריד בין נשמות ישראל, כדי
שיוכל למשל עליהם, שזה כלל המפלגות — פלג
פלג, כדור ההפלגה, שכלם שקר אחד גדול, כי
כלי הקדוש-ברוך-הוא אין כלום. חכמינו
הקדושים אומרים (ילקוט שמות רעג): בקש הקדוש-
ברוך-הוא לתן תורה לישראל בשעה שיצאו
ממצרים, והיו חלוקים אלו עם אלו, כיון שבאו
לסיני — נתאחדו יחד, אמר הקדוש-ברוך-הוא,
התורה כלה שלום, ולמי אני נותנה? לאמה
שאוהבת שלום. ולכן עלינו להיות בשלום עם כל
בר ישראל, ולהרבנות בשלום בתוך הבית, ואומרים
חכמינו הקדושים (אבות דרבי נתן כח): כל המשים
שלום בתוך ביתו, מעלה עליו הפתוב כאלו משים
שלום בישראל על כל אחד ואחד, לפי שכל אחד
ואחד מלך בתוך ביתו; ראו להיות בשלום עם
האשה והילדים, אף שהאשה צונחת שאין פרנסה,
צריך לכבדה וליקרה. וכמאמרם ו"ל (בבא מציעא

נט): אוקירו לנשייכו פי היכי דתתעתרו; וכן אומר
 רבנו ז"ל (שיחות הר"ן, סימן רסד), ש"הסמ"ך-מ"ם
 עושה כל מיני פעולות שבעולם לשבור את בתי
 ישראל, שלא יהיה ביניהם שלום-בית, פי על-ידי-
 זה יכשילם בעברות חמורות. ולכן צריך לשמר על
 כבוד האשה, וכן להשלים עם הילדים, ואף שאין
 לו גחת מהם, עליו להיות טוב עמהם. כואב לו
 שאינם רוצים לדבר עמו, או בורחים ממנו וכו',
 עליו ללמד מהקדוש-ברוך-הוא, שגם הבנים שלו
 בורחים ממנו, וכביכול להשם יתברך יש צער. וזו
 מעלת הצדיק, שהוא משלים בין הקדוש-ברוך-
 הוא לבין ישראל, ומקרב את הבנים לאביהם
 שבשמים. ולכן אשרי אדם הזוכה לגלות ולפרסם
 את הצדיק האמת בעולם, ובזה יקרב את ביאת
 משיח צדקנו, במהרה בימינו, אמן ואמן!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!